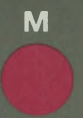

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A

1

2

3

4

5

6

M

8

9

10

11

12

13

14

15

B

17

18

19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

Egz. Nr 92

ppłk dypl. Mieczysław DĘBSKI

Temat: PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA SYSTEMU
ROZPOZNANIA W CZASIE OSIĄGANIA GOTOWOŚCI
OBRONNEJ PAŃSTWA

(Rozwijanie sił i środków)

Skrypt

014843

str 40 1/2

035927

WARSZAWA

LUTY

1970

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOŁY
KAD. SZKOŁY
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

035927

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. Generała Broni Karola Sułterczewskiego

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

Egz. Nr 92

pplk dypl. Mieczysław DĘBSKI

Temat: PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA SYSTEMU
ROZPOZNANIA W CZASIE OSIĄGANIA GOTOWOŚCI
OBRONNEJ PAŃSTWA

(Rozwijanie sił i środków)

Skrypt

014843

str 40 1/2

35327

WARSZAWA

LUTY

1970

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLNEJ
KATEDRY
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

35927

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

Inekl. prot. 12657.

ZATWIERDZAM
SZEFA KATEDRY RW i AC

płk dypl. J. LEWANDOWSKI

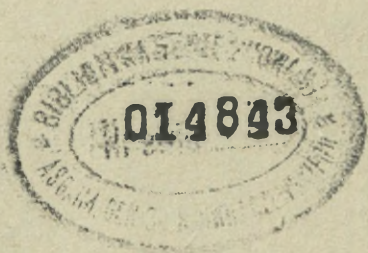
Ustawa z dnia 23 czerwca 1999 roku
art. 86 ust. 2

(Dz. U. RP Nr 11 poz. 97)

egz. nr. 00.0092

Ppłk dypl. Mieczysław DĘBSKI

TEMAT: PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA SYSTEMU ROZPOZNANIA W CZASIE
OSIĄGANIA GOTOWOŚCI OBRONNEJ PAŃSTWA /Rozwijanie
sił i środków/
/Skrypt/

WARSZAWA

czerniec

1970 r.

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

35927

SPIS TRESCI

W S T Ę P

I. ZNACZENIE ROZPOZNANIA W ŚWIECIE NARASTAJACEJ GROŹBY AGRESJI ORAZ POTRZEB I ZASAD OSIĄGANIA GOTOWOSCI OBRONNEJ PAŃSTWA

1. Uwagi o założeniach strategii "elastycznego reagowania" państw NATO.
2. ~~Przewidywane~~ możliwości oddziaływania sił zbrojnych NATO na terytorium PRL.
3. Zasady osiągnięcia gotowości obronnej państwa w świetle przewidywanych wariantów prowadzenia działań wojennych.
4. Znaczenie rozpoznania w toku osiągnięcia gotowości obronnej państwa.

II. ORGANIZACJA I PLANOWANIE ROZPOZNANIA W OKRESIE OSIĄGANIA GOTOWOSCI OBRONNEJ PAŃSTWA

1. Rodzaje rozpoznania, ich charakterystyka i podstawowe zadania.
2. Siły i środki rozpoznania, możliwości i zasady działania.
3. Systemy rozpoznania i podstawowe formy współdziałania.
4. Planowanie rozpoznania i sposoby przekazywania zadań.
5. Rozwijanie sił i środków rozpoznania.

III. PROWADZENIE ROZPOZNANIA W OKRESIE OSIĄGANIA GOTOWOSCI OBRONNEJ PAŃSTWA

1. Cechy szczególne działalności bojowej sił i środków rozpoznania.
2. Zbieranie i opracowywanie danych.

ZAKOŃCZENIE

22028

W_S_T_E_P

Wydarzenia polityczne i wojskowe ostatnich lat dostarczają niezbitych dowodów, świadczących o systematycznym przygotowaniu p-rzez koła imperialistyczne nowej wojny na szeroką skalę.

Tocząca się od szeregu lat wojna w Wietnamie oraz konflikt zbrojny na Bliskim Wschodzie /czerwiec 1967 r./ stwarzają zwolennikom wojny sprzyjające warunki do zdobywania coraz bogatszych doświadczeń w prowadzeniu działań na współczesnym polu walki.

Izraelska agresja przeciwko państwom arabskim uaktywnia odwetowe dążenia militarystów NRF i uruchomiła boński aparat presji na rzecz wojen. Przywódcom Niemiec zachodnich chodzi m.in. o zwiększenie możliwości samodzielnego działania militarne. Podkreśla się tam, że izraelski "blitzkrieg" dostarczył dowodów, o istnieniu możliwości rozstrzygnięcia sportnych problemów w ramach wojny lokalnej. Takimi możliwościami winno być zaskakujące uderzenie i szybkie przeprowadzenie operacji wojskowych mniejszymi siłami przeciwko liczniejszemu przeciwnikowi. W tego rodzaju działaniach, specjaliści wojskowi NRF widzą wzór do naśladowania dla Bundeswehry. Ich zdaniem, Bundeswehra mogłaby podjąć w określonych i sprzyjających warunkach samodzielne działania i osiągnąć określone cele, zanim dwa główne mocarstwa zdążyłyby interweniować.

Teoretyczne poglądy i zamiary rozegrania przyszłej wojny przez dowódców NATO są systematycznie sprawdzane w toku ćwiczeń wojskowych przeprowadzanych na terytorium NRF. Analizą przeprowadzanych ćwiczeń pozwala na stwierdzenie, że siły zbrojne Paktu Północnoatlantyckiego intensywnie przygotowują się do praktycznej realizacji założeń strategii elastycznego reagowania. Celem tej strategii jest podejmowanie próby zdobyczy terytorialnych metodą działań stopniowanych przy użyciu różnych środków, począwszy od presji politycznej, a skończywszy na zmasowanym uderzeniu konwencjonalnym; od selektywnego stosowania broni jądrowej, do jej zmasowanego użycia włącznie. Analiza ćwiczeń wskazuje, że kierownicze koła wojskowe NATO kładą nacisk na zaskoczenie, zmasowane użycie lotnictwa oraz

aktywne wsparcie wojsk wykonujących uderzenia na określonych kierunkach. Teren i kierunki, na których odbywały się ćwiczenia, nie trudno ustalić przeciwko komu są skierowane przygotowania militarne.

Metody postępowania czołowych polityków i dowódców wojskowych państw NATO zwłaszcza USA i NRF w ostatnich latach stwarzają groźbę wybuchu konfliktu zbrojnego na kontynencie europejskim. "W Europie jest więcej materiału zapalnego niż w Azji i innych częściach świata, gdzie toczą się działania wojenne" /Wyp. Tow. Gomułki w dniu 9.IV.68 r./.

Skomplikowany rozwój wydarzeń na arenie międzynarodowej zarówno w dziedzinie politycznej jak i militarnej, powodowany obłudną i awanturniczą polityką kół imperialistycznych zachodu, stwarza ciągłą groźbę agresji przeciwko państwom Układu Warszawskiego, w tym również przeciwko Polsce. W związku z tym, zachodzi konieczność ciągłego zwiększania tempa osiągania pełnej gotowości obronnej państwa, a przede wszystkim sił zbrojnych.

Fakt ten powoduje konieczność zachowania szczególnej czujności i gotowości z naszej strony, w celu udaremnienia poczynań potencjalnych przeciwników zmierzających do rozpętania nowej wojny. Istnieje konieczność utrzymania w określonym stopniu gotowości obronnej całego zespołu elementów politycznych, militarnych, administracyjnych i gospodarczych naszego państwa.

Analiza podstawowych założeń strategicznych głównych państw NATO na europejskim teatrze wojny wskazuje, że w wypadku konfliktu zbrojnego, przed systemem obronnym naszego państwa staną ogromne zadania.

Utrzymanie w wymaganym stopniu gotowości obronnej całego potencjału gospodarczego i militarne wiąże się nie tylko z możliwością formalnego przystąpienia do działań wojennych. W grę wchodzi również zagadnienie szybkości, sprężystości i efektywności tych działań. Jest możliwym, że już w okresie wzrostu napięcia w sytuacji polityczno-wojskowej, a przede wszystkim w pierwszych dniach ewentualnego konfliktu zbrojnego, zajdzie konieczność stoczenia walki o czas.

Bardzo istotnym elementem mającym zasadniczy wpływ na osiągnięcie gotowości obronnej państwa jest dobrze zorganizowany i sprawnie działający system rozpoznania.

Celowe i skoordynowane działanie systemu rozpoznania, skierowane na zdobywanie, studiowanie, opracowywanie i dostarczanie wiadomości o przeciwniku w okresie osiągania gotowości obronnej przez państwo, stanowi podstawę do podejmowania wszelkiego rodzaju decyzji. Ciągłe i niezawodne działanie współczesnego systemu rozpoznania jest koniecznością pierwszej wagi, zarówno w okresie pokojowym, jak i w okresie wzrastającego stopnia zagrożenia, a szczególnie w toku osiągania gotowości obronnej państwa. Analiza wydarzeń politycznych i wojskowych okresu powojennego, a w szczególności ostatnich lat wykazała, że dobrze zorganizowany system rozpoznania uniemożliwia zaskoczenie ze strony przeciwnika, co w świetle współczesnych poglądów na prowadzenie działań wojennych nabiera specjalnego znaczenia.

We współczesnych warunkach sytuacji międzynarodowej, prawie każde państwo posiada zorganizowany i stale działający system rozpoznania. Różne są składy organizacyjne, ilościowe, jakościowe, a także metody, zasięgi i charakter funkcjonowania tych systemów. Różne są również zadania stojące przed istniejącymi systemami rozpoznania w poszczególnych państwach, czy blokach polityczno-wojskowych. Podstawowy wpływ na organizację, skład i zasady funkcjonowania systemu rozpoznania w państwie wywierają m.in. takie czynniki jak:

- ustrój polityczno-społeczny oraz charakter polityki zagranicznej i wewnętrznej;
- położenie geograficzne;
- powiązania polityczno-militarne i gospodarcze.

Wymienione wyżej czynniki wywierają również wpływ na zadania stojące przed systemami rozpoznania państw i bloków. Należy jednak pamiętać, że o ile składy organizacyjne i zasady funkcjonowania systemów rozpoznania można określić w pewnym sensie za stałe, o tyle ilość i rodzaj zadań, zasięg oraz aktywność sił i środków systemu rozpoznania ulegają częstym zmianom.

Agresywna działalność prowadzona przez polityków i wojskowych państw NATO, systematyczne przygotowania do nowej wojny, stwarza^{ja} konieczność wzmożenia wysiłków w zakresie rozpoznania z naszej strony. Szczególnie istotne zadania stoją przed rozpoznaniem w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa.

I. ZNACZENIE ROZPOZNANIA W SWIETLE NARASTAJACEJ GROZBY AGRESJI ORAZ POTRZEB I ZASAD OSIAGANIA GOTOWOSCI OBRONNEJ PANSTWA

1. Uwagi o założeniach strategii "elastycznego reagowania" państw NATO

Istota strategii elastycznego reagowania polega na założeniu, że w wypadku konfliktu zbrojnego na ETDW zostaną użyte takie siły i środki jakich będzie wymagała sytuacja w danym momencie.

Zgodnie z założeniami "strategii elastycznego reagowania" szczególnie po agresji Izraela na kraje arabskie, jest lansowana koncepcja "wojen ograniczonych". Na uwagę zasługuje fakt szczególnego zainteresowania się możliwością wojny ograniczonej przez dowódców wojskowych NRF. Liczą się oni z możliwością przyłączenia NRD do NRF poprzez działania zbrojne w ramach wojny ograniczonej.

Teoretyczne założenia strategii "elastycznego reagowania" stały się podstawą do strategicznego planowania w ramach przygotowań przez dowództwo NATO wojny na europejskim TW.

W ramach planowania w NATO uwzględnia się:

- rozmieszczenie na pozycjach wysuniętych wzdłuż granicy NRF z NRD odpowiedniej ilości związków uderzeniowych ze składu sił lądowych;
- rozmieszczenie w głębi europejskiego teatru wojny silnych odwodów operacyjnych w składzie związków pancernych i zmchanizowanych oraz pododdziałów i śmigłowców. Do podstawowych zadań odwodów operacyjnych należy wzmocnienie wojsk walczących lub wykonanie uderzeń na najważniejszych kierunkach;
- wydzielenie silnego zgrupowania uderzeniowego lotnictwa myśliwsko-bombowego zdolnego do wykonania zmasowanego

- uderzenia na przeciwnika środkami konwencjonalnymi;
- wydzielenie silniejszych niż dotychczas odwodów strategicznych, rozmieszczonych na terytorium USA i W. Brytanii, które w razie potrzeby mogłyby zostać przerzucone drogą morską i powietrzną na ETW;
  - rozbudowy rzutu mobilizacyjnego sił zbrojnych NATO w celu umożliwienia szybkiego spotęgowania i wydłużenia wysiłków w wypadku wybuchu konfliktu zbrojnego. W praktyce odnosi się to głównie do planów reorganizacji Bundeswehry i brytyjskich zamiarów podwojenia Armii Renu w sytuacji krytycznej.

Na podstawie, nawet pobieżnej analizy założeń i przedsięwzięć NATO na ETW, dotyczących przygotowań do przyszłej wojny widać wyraźnie wzmagający się czynnik wojowniczej agresywności ze strony naszych potencjalnych przeciwników.

2. Przewidywane możliwości oddziaływania sił zbrojnych NATO na terytorium PRL

Charakter oddziaływania sił zbrojnych państw NATO na terytorium PRL będzie uzależniony od modelu ewentualnej wojny prowadzonej przeciwko naszemu krajowi. Polska leży na środkowo-europejskim TDW w odległości 200-300 km od linii styczności z potencjalnym przeciwnikiem na głównym kierunku strategicznym. W ramach Układu Warszawskiego kraj nasz odgrywa bardzo ważną rolę i w związku z tym stanowi bardzo ważny cel, który może być obiektem różnorodnego oddziaływania przeciwnika od samego początku wybuchu wojny. Ocena założeń strategii "elastycznego reagowania" pozwala na stwierdzenie, że przystąpienie Polski do wojny może nastąpić w wyniku:

- gwałtownych i krótkotrwałych działań konwencjonalnych agresora;
- raptownego przejścia do działań z obustronnym użyciem broni jądrowej.

Jest bardzo prawdopodobnym, że z chwilą rozpoczęcia wojny obszar naszego kraju znajdzie się pod bezpośrednim silnym oddziaływaniem: grup specjalnych i dywersyjno-rozpoznawczych, lotnictwa, desantów powietrznych i morskich oraz środków napadu jądrowego nieprzyjaciela.

W założeniach strategii "elastycznego reagowania" przewiduje się działalność grup dywersyjno-rozpoznawczych na terytorium PRL, w przededniu ewentualnej wojny i w toku jej trwania. Działania tych grup przewidywane są na kierunku uderzenia Północnej i Centralnej Grupy Armii.

Dotychczasowe wiadomości pozwalają przypuszczać, że już w pierwszych dniach ewentualnej przyszłej wojny, na terytorium PRL może działać około 70-80 grup /drużyn/ specjalnego przeznaczenia, w tym: 30 NRF, 20 brytyjskie i 24 - amerykańskie. Zadania tych grup będą polegały najprawdopodobniej na: prowadzeniu dywersji drogą niszczenia węzłów i linii komunikacyjnych, obiektów państwowych, wojskowych zakładów produkcyjnych, elektrowni, przygotowaniu rejonów do lądowania desantów, dokonywaniu sabotaży, organizacji zbrojnego podziemia itp.

Dążąc do uzyskania zaskoczenia, jest możliwym, że agresor będzie zmierzał od samego początku wojny, do wykonania zmasowanego uderzenia środkami konwencjonalnymi przy użyciu lotnictwa taktycznego.

Na środkowym i północnoeuropejskim TDW /bez lotnictwa Norwegii/ oraz na Morzu Norweskim i Północnym bazuje i manewruje około 1520 samolotów taktycznego lotnictwa bombowego, myśliwskiego, rozpoznawczego, oraz lotnictwa sił morskich. Przyjmuje się, że ogólna liczba samolotów lotnictwa taktycznego gotowa do działań wynosi ok. 1550. Po odliczeniu odwodu oraz części lotnictwa taktycznego do działań na terytorium NRD i CSRS przypuszcza się, że w pierwszym uderzeniu przeciwko Polsce agresor może użyć około 400 samolotów.

W wypadku rozwijania działań zaczepnych przez siły zbrojne NATO w kierunku wschodnim, terytorium Polski może być zagrożone desantami powietrznymi NRF, Wielkiej Brytanii i USA oraz desantem morskim połączonych sił niemiecko-duńskich i brytyjskich. Ocenia się, że najbardziej prawdopodobnymi rejonami wykonania desantów nieprzyjaciela mogą być:

- w 2-3 dniu wojny: płd SZCZECIN, płn KOSTRZYN, płn GUBIN,
ZGORZELEC /około dwie brygady 1 DPD NRF/;
lub brytyjska brygadowa grupa pd i 1 BPD
z 8 DZ USA;

- w 4-5 dniu wojny: KOŁOBRZEG, GRYFICE /ok. pięciu batalionów piechoty i bpd desantu morskiego;
- w 5-6 dniu wojny: można się liczyć z wyk.desantu dywizji powietrznodesantowej NRF lub 1 BGP z 8 DZ USA pld wsch CZĘSTOCHOWA około BPD USA.

Analiza przeprowadzonych ćwiczeń NATO wykazuje, że specjaliści wojskowi Zachodu przewidują przejście do fazy działań jądrowych w 2-4 dniu wojny. Do pierwszoplanowych celów uderzeń jądrowych na terytorium Polski, obok ważnych obiektów, będzie izolacja pola walki poprzez niszczenie linii komunikacyjnych i tworzenie stref skażonych na drogach podejścia odwodów. Główne zadanie tego rodzaju działań będzie polegało na niedopuszczeniu naszych i sojuszniczych wojsk podchodzących z głębi do rubieży frontu. Na podstawie przeprowadzonych kalkulacji twierdzi się, że w pierwszym zmasowanym uderzeniu jądrowym na terytorium Polski może być wykonane do 80 i więcej uderzeń jądrowych różnej mocy /od kilku kt do kilku MT/.

3. Zasady osiagania gotowości obronnej państwa w świetle przewidywanych wariantów działań wojennych

Główna oś ewentualnych działań wojennych w Europie przebiega w kierunku wschód-zachód - wzdłuż niżu środkowoeuropejskiego. Z tego powodu terytorium naszego kraju może spełniać funkcję głównego pomostu tranzytowego, przez który będzie przegrupowany drugi rzut strategiczny polskich i radzieckich sił zbrojnych oraz będą przebiegały główne szlaki uzupełniania i zaopatrywania. Jest to okoliczność, która określa znaczenie geograficzno-strategicznego położenia obszaru naszego kraju dla obydwu walczących stron, a także rzutuje w zasadniczy sposób na jego zagrożenie oraz na wymogi przygotowania i prowadzenia obrony.

Ocena możliwości i charakteru ewentualnego konfliktu na europejskim TW pozwala zakładać, że działania wojenne, które prowadziłaby Polska, mogą być elementem wojny "ograniczonej", bądź też elementem wojny światowej.

Uderzenia od strony lądu zagrażają Polsce głównie z kierunku zachodniego z terytorium NRF i jedynie w wypadku początkowego niepomyślnego dla nas przebiegu działań na tym kierunku. Natychmiast po rozpoczęciu konfliktu zbrojnego obszar Polski będzie zagrożony przez uderzenia środków i sił nieprzyjaciela z powietrza, a także z morza.

Wzmaganie czynnika wojowniczej agresywności państw imperialistycznych, a także systematyczny wzrost tendencji odwetowych w NRF /wydarzenia w CSRS/ nakazują czujnie i wnikliwie śledzić rozwój koncepcji strategicznych potencjalnego przeciwnika i jego przygotowań wojennych.

W związku z tym zachodzi konieczność utrzymywania pełnej gotowości obronnej państwa.

Pod pojęciem gotowości obronnej państwa rozumiemy zdolność do realizacji zadań obronnych, politycznych i administracyjno-gospodarczych w różnych warunkach sytuacji międzynarodowej zarówno w okresie zagrożenia jak i wojny.

Gotowość obronna osiąga się przez realizację szeregu przedsięwzięć operacyjno-obronnych i organizacyjno-mobilizacyjnych w okresie pokoju.

Mówiąc o gotowości obronnej państwa należy uwzględnić: ogólny stopień gotowości sił zbrojnych w tym wojsk operacyjnych i wojsk OTK, instytucji administracji państwowej, gospodarki narodowej oraz całego społeczeństwa. Zdajemy sobie sprawę, że z pojęciem gotowości łączy się również zdolność do obrony i uderzenia, a zatem jest to pojęcie bardzo szerokie.

Osiąganie gotowości obronnej państwa nie może być aktem jednorazowych decyzji i przedsięwzięć, gdyż dotyczy ono inicjowania i koordynowania całokształtu zamierzeń obronnych.

Obronność państwa dotyczy m.in. działań wojsk przeznaczonych do walki zarówno na froncie zewnętrznym jak i wewnętrznym dla obrony terytorium kraju, w której obok części sił zbrojnych bierze aktywny udział odpowiednio przygotowany aparat polityczny, gospodarczy, naukowy i administracyjny. Należy pamiętać, że walka na froncie zewnętrznym jak i obrona terytorium kraju powinna być zrealizowana wysiłkiem całego społeczeństwa. System osiągania gotowości obronnej państwa przedstawia - zał. nr 1.

Podstawą gotowości obronnej jest kompleksowe rozwinięcie sił i środków całego organizmu społeczno-państwowego. Zakłada się, że z chwilą wprowadzenia w życie stanu bezpośrednio zagrożenia PRL, całość władzy, przejmie Komitet Obrony Kraju. W procesie realizacji przedsięwzięć związanych z osiągnięciem gotowości obronnej wyodrębnia się trzy następujące sfery działalności: polityczna, militarna i gospodarcza.

Siły zbrojne PRL doprowadza się do stanu pełnej gotowości bojowej w okresach podwyższonej gotowości państwa i bezpośredniego zagrożenia jej bezpieczeństwa. Okresom tym mogą odpowiadać dwa następujące stany gotowości bojowej:

- a/ Stan podwyższonej gotowości bojowej.
- b/ Stan pełnej gotowości bojowej.

Kierowanie całością sił zbrojnych w okresie osiągnięcia stanu podwyższonej lub pełnej gotowości bojowej, odbywa się w jednolitym systemie.

Głównymi ogniwami dowodzenia siłami zbrojnymi, tak jak w okresie pokoju, są: Sztab Generalny, dowództwo okręgów wojskowych i rodzajów sił zbrojnych oraz dowództwa związków taktycznych. Rolę ogniw zarządzania funkcjonalnego spełniają: inspektoraty szefostwa rodzajów wojsk i służb oraz inne instytucje specjalistyczne.

Jednolitym systemem dowodzenia objęte są również siły i środki, zwłaszcza te, które wykonują konkretne zadania rozpoznawcze w okresie pokoju.

4. Znaczenie rozpoznania w toku osiągnięcia gotowości obronnej przez państwo

W poprzednich rozważaniach wspominaliśmy, że osiągnięcie gotowości obronnej państwa jest zespołem wielu trudnych przedsięwzięć, obejmujących wszystkie dziedziny życia państwowego i społecznego. Jednym z podstawowych elementów mających wpływ na gotowość obronną jest stan gotowości sił zbrojnych. Nie ulega wątpliwości, że podejmowanie decyzji i realizacja przedsięwzięć dotyczących gotowości musi być powiązana z posiadaniem pewnej ilości aktualnych, wiarygodnych i konkretnych wiadomości o potencjalnym przeciwniku, który zamierza lub przygotowuje agresję.

Wiadomym jest, że przygotowania nowej wojny przez koła imperialistyczne Zachodu są przeprowadzane w sposób zamaskowany. W tej sytuacji istnieje konieczność posiadania dobrze rozbudowanego, wszechstronnie przygotowanego i sprawnie działającego ogólnopaństwowego systemu rozpoznania.

W okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa przed rozpoznaniem stoi zadanie rozszyfrowania rzeczywistych sił i możliwości przeciwnika. Działalność sił i środków rozpoznania w tym okresie musi być nakierowana na niezwłoczne ujawnienie charakterystycznych symptomów wskazujących na przygotowanie nieprzyjaciela do agresji. Szczególnie ważnym staje się wykrycie na czas takich przedsięwzięć, które przeciwnik musi zrealizować w swych siłach zbrojnych i na zapleczu, w okresie pomiędzy podjęciem decyzji do agresji, a planowanym przez niego momentem uderzenia. Chodzi więc o wiadomości szczególnego znaczenia, dotyczące wielu zagadnień natury politycznej, militarnej, gospodarczej i społecznej. Prawdą jest, że żaden przeciwnik nie ujawni rzeczywistych intencji i zamiarów w sposób jasny. Wydarzenia ostatnich lat świadczą dobitnie o tym, że przygotowując agresję na Bliskim Wschodzie przedstawiciele imperializmu rozgłaszali po całym świecie wiadomości o swych "pokojowych" zamiarach. Podobne wiadomości przekazują obecnie przywódcy USA i NRF oraz ich sojusznicy. Wiadomości te nie pokrywają się jednak z prawdą i służą jedynie, jako jeden z elementów, ukrywania rzeczywistych przygotowań do rozpętania wojny przeciwko krajom Układu Warszawskiego, w tym również przeciwko Polsce.

W tej sytuacji wzrasta rola oraz znaczenie rozpoznania, organizowanego i prowadzonego przez nas w chwili obecnej. Przygotowując do osiągnięcia gotowości obronnej państwa, nie wystarczy wiedzieć tylko o tym, że zagraża niebezpieczeństwo agresji. Trzeba dokładnie poznać na czym to niebezpieczeństwo polega, jaka dziedzina życia państwowego jest w pierwszej kolejności zagrożona i jaki jest stopień zagrożenia. Jeżeli np. twierdzimy, że z chwilą wybuchu wojny terytorium PRL jest najbardziej narażone na uderzenie, środkami napadu powietrznego i jednostek dywersyjnych, to istnieje konieczność wykonania odpowiednich przedsięwzięć z naszej strony. Wykonywanie tych

przedsięwzięć może być słuszne i realne jeżeli zostanie skierowane na skuteczne zabezpieczenie obiektów najbardziej zagrożonych i czułych na uderzenia z powietrza i dywersję. Aby tego rodzaju przedsięwzięcia wykonać na czas i w odpowiedni sposób, koniecznym jest zdobycie i posiadanie wystarczającej ilości danych o przeciwniku. Rozpoznanie ma zatem do odegrania niezwykłą rolę. Musi ono z jednej strony wychodzić swoim zasięgiem daleko poza granice naszego państwa, wnikać swoimi siłami i środkami w najważniejsze obiekty i dziedziny życia przeciwnika, a z drugiej strony, rozpoznawać i zabezpieczać te obiekty rozmieszczone na terenie PRL, na które przeciwnik zamierza i jest w stanie wykonać uderzenia lub oddziaływać siłami grup specjalnych i dywersyjno-rozpoznawczych.

Działalność sił i środków rozpoznania w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa jest m.in. związana z koniecznością ustalenia najsłabszych i najsilniejszych obiektów rozmieszczonych na terytorium przeciwnika. Chodzi głównie o obiekty rozmieszczone na kierunkach przewidywanych działań wojsk operacyjnych.

Zgodnie z dotychczas obowiązującymi założeniami siły zbrojne naszego państwa mogą prowadzić działania na dwóch frontach. Jeden z nich to front zewnętrzny, wychodzący poza terytorium PRL, a drugi - front wewnętrzny, obejmujący całość obszaru naszego państwa. Te założenia dotyczą również organizacji i prowadzenia rozpoznania. Rozpoznanie musi w jak najbardziej umiejętny sposób dzielić wysiłki swej działalności na dwa - wyżej wymienione - fronty. Celowy, trafny i dokonany w odpowiednim czasie podział sił i środków rozpoznania na wykonanie najważniejszych zadań rozpoznawczych na obu frontach jest jednym z najważniejszych przedsięwzięć w zakresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa.

Zwracamy również uwagę na fakt, że każde państwo, w tym również i Polska nie jest w stanie dokonywać jednocześnie wszystkich ważnych czynności dotyczących osiągnięcia gotowości obronnej. Istnieje konieczność dokonywania różnego rodzaju przedsięwzięć w określonej kolejności i z takim wyliczeniem,

aby każde z nich zostało wykonane w odpowiednim czasie. Dotyczy to wszystkich dziedzin składających się na problematykę obronności. Przy rozwiązywaniu tych problemów m.in. są potrzebne wiarygodne i aktualne wiadomości o przeciwniku, których powinno dostarczyć dobrze prowadzone rozpoznanie i wywiad. Wydarzenia ostatnich lat dają szereg niezłomych dowodów, mówiących o roli i znaczeniu rozpoznania w okresie osiągania gotowości obronnej państwa. Jednym z takich dowodów jest konflikt zbrojny na Bliskim Wschodzie. Analiza wydarzeń w tej części świata wykazuje, że państwa arabskie nie były należycie przygotowane do odparcia agresji.

Jedną z podstawowych przyczyn braku odpowiedniego przygotowania państw arabskich do wojny i uzyskania przez Izrael zaskoczenia oraz odniesienia szybkiego zwycięstwa, była mało aktywna działalność organów wywiadowczych i rozpoznawczych w okresie poprzedzającym konflikt. Kierownicze koła wojskowe państw arabskich opierając się na niedokładnych, a nawet fałszywych informacjach, nie potrafiły ocenić potencjału wojennego nieprzyjaciela. Nie wierzyły one w możliwość wykonania przez Izrael zaskakującego uderzenia. Taka ocena sytuacji doprowadziła do wytworzenia przesadnej wiary we własne siły, a tym samym do osłabienia czujności i uznania zamaskowanych przedsięwzięć polityczno-wojskowych Izraela, za objawy słabości i obawy przed państwami arabskimi.

Brak aktualnych i bieżących informacji wywiadowczych o przedsięwzięciach i zamierzeniach przeciwnika, spowodował zmniejszenie gotowości bojowej arabskich sił zbrojnych i doprowadził bezpośrednio przed agresją do zahamowania aktywnych przedsięwzięć. Praca wywiadu rzutowała nie tylko na stopień przygotowania sił zbrojnych do wojny, ale również na przebieg i wyniki całej akcji zbrojnej.

W okresie bezpośredniego zagrożenia rozpoznanie państw arabskich nie potrafiło określić czasu i miejsca koncentracji wojsk izraelskich. W konsekwencji fałszywie oceniono kierunek ich głównego uderzenia. Bezpośrednio przed działaniami wojennymi nie potrafiono odróżnić przedsięwzięć pozornych od rzeczywistych. Z tego powodu dowództwu izraelskiemu udało się

w pełni zamaskować czas i kierunek uderzenia lotnictwa oraz kierunek głównego uderzenia wojsk naziemnych.

Brak dokładnego rozeznania co do rejonów rozmieszczenia wojsk izraelskich niejednokrotnie doprowadzał do marnowania wysiłków wojsk arabskich i kierowania uderzeń w próżnię.

Na froncie syryjskim w wyniku niedostatecznego rozpoznania artyleria w ramach obezwładniania wojsk przeciwnika na podstawach wyjściowych, prowadziła ogień w rejony, w których nie było wojsk izraelskich. Z chwilą wyjścia oddziałów izraelskich do natarcia, artyleria nie mogła brać udziału w walce, w rezultacie czego wojska broniące się były pozbawione wsparcia ogniowego. Również z powodu braku odpowiedniego rozpoznania rejonów rozmieszczenia głównych sił izraelskich na froncie syryjskim, do najbardziej zagrożonych odcinków skierowano złożoną z rezerwistów nowo sformowaną brygadę, podczas gdy brygadę zmechanizowaną sił regularnych rozmieszczono na kierunku biernym. Jej manewr wykonywany w trakcie walki pod ogniem lotnictwa izraelskiego był z góry skazany na niepowodzenie. Takich wypadków było wiele również na innych odcinkach i rejonach walki.

Inne i bardziej pouczające przykłady, wskazujące na rolę i znaczenie rozpoznania, w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa dostarczają wydarzenia w Czechosłowacji. Ograniczone ramy skryptu nie pozwalają na bliższe określenie i omówienie tego problemu. Wydaje się jednak, że już dziś można stwierdzić, iż problem czechosłowacki był plastycznym przykładem realizacji strategii "elastycznego reagowania" ze strony państw NATO, a zwłaszcza NRF i USA. Z drugiej strony był to przykład wskazujący na rolę i znaczenie jaką odgrywa rozpoznanie prowadzone przez państwa Układu Warszawskiego w tym również Polski. Można stwierdzić, iż jednym z powodów krachu planowanej akcji państw NATO była dobra działalność sił i środków rozpoznania z naszej strony.

II. ORGANIZACJA I PLANOWANIE ROZPOZNANIA W OKRESIE OSIAGANIA GOTOWOŚCI OBRONNEJ PAŃSTWA

Pod ogólnym pojęciem organizacji rozpoznania rozumiemy cały szereg przedsięwzięć organizacyjnych, które polegają na:

- wszechstronnej i w miarę możliwości dokładnej analizie posiadanych wiadomości o nieprzyjacielu;
- analizie stanu, położenia oraz możliwości własnych sił i środków rozpoznania;
- określaniu zadań dla posiadanych sił i środków rozpoznania;
- wydawaniu odpowiednich rozkazów i zarządzeń na rozpoznanie;
- zorganizowaniu współdziałania pomiędzy poszczególnymi rodzajami rozpoznania;
- ustaleniu systemu łączności i dowodzenia, a także na odpowiednim przygotowaniu sił i środków do działań.

Sposoby organizacji rozpoznania mogą być różne w zależności od rodzajów działań. Innej organizacji rozpoznania wymaga okres osiągnięcia gotowości obronnej państwa, innej początkowy okres wojny, a jeszcze innej konkretny charakter czy rodzaj prowadzonych działań bojowych, aczkolwiek pewne cechy pozostają wspólne.

Bazą wyjściową do organizacji rozpoznania w omawianym okresie jest przewidywany czas rozpoczęcia i rodzaj działań wojennych oraz stopień zaangażowania państwa, w tym również sił zbrojnych. Większość podejmowanych przedsięwzięć dotyczących organizacji rozpoznania winno dotyczyć tych rodzajów i systemów oraz sił i środków, które wykonują zadania w okresie pokojowym. Pierwszym rodzajem przedsięwzięć będzie uaktualnianie zadań rozpoznawczych, sprecyzowanie wysiłków i kierunków rozpoznania oraz zmiana lub wprowadzenie nowych sposobów działania sił i środków. Przedsięwzięcia organizacyjne dotyczą również aktywizacji rozpoznania przez wprowadzenie nowych sił i środków do istniejących rodzajów i systemów rozpoznania. Wszystkie czynności dotyczące organizacji rozpoznania w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa będą prowadzone z takim wyliczeniem, aby powiększyć możliwości zdobywania interesujących danych o potencjalnym przeciwniku.

Zgodnie z przewidywanymi wariantami prowadzenia przyszłej wojny, przy organizacji rozpoznania należy uwzględnić konieczność rozpoznania na dwóch odrębnych obszarach. Pierwszy obszar to terytorium przeciwnika, a drugi to terytorium własnego państwa. Wydaje się, że w obecnej sytuacji ważniejszym jest dokładne rozpoznanie terytorium przeciwnika, który prowadząc przygotowania do rozpoczęcia agresji dokonuje szeregu przedsięwzięć politycznych, militaryjnych i gospodarczych. Wykrycie w odpowiednim czasie tych przedsięwzięć jest dla nas niezwykle ważne.

Mówiąc o tym, że w obecnej chwili ważniejsze jest rozpoznanie terytorium przeciwnika, nie mamy najmniejszego zamiaru lekceważenia konieczności rozpoznawania terytorium własnego. Chcemy jednak zwrócić uwagę na fakt, że organizacja rozpoznania na terenie przeciwnika, w każdym okresie, a w okresie przygotowania przez niego agresji w szczególności, jest niesłychanie¹ ważna, a zarazem bardzo trudna. Każde bowiem przedsięwzięcie dotyczące wywiadu i rozpoznania wymaga bardzo dużo wysiłków organizacyjnych i poważnych nakładów finansowych. Stąd też nasze twierdzenia, że w obecnej sytuacji należy więcej uwagi przywiązywać do rozpoznawania przeciwnika na froncie zewnętrznym.

Organizując rozpoznanie przeciwnika na jego terytorium trzeba mieć na uwadze trudność zdobywania wiadomości o tych siłach i środkach, które będą wykorzystywane przeciwko obiektom rozmieszczonym na naszym terenie oraz przeciwko oddziałom wojsk operacyjnych, które mogą być użyte przez nas do działań na froncie zewnętrznym.

Organizując rozpoznanie na własnym terytorium /front wewnętrzny/ mamy na uwadze pewne specyficzne warunki. Zdajemy sobie sprawę, że całe nasze terytorium jest narażone na oddziaływanie przeciwnika, zarówno w okresie osiągania gotowości obronnej państwa jak i w okresie bezpośredniego zagrożenia, a także w toku działań wojennych. Niemniej jednak należy wyodrębnić tu pewne obiekty, które przeciwnik zechce zniszczyć lub wytrącić z użycia w najbardziej wygodnym dla niego czasie, a szereg obiektów przeciwnik zechce wykorzystać dla własnych

potrzeb. Jednocześnie widzimy szereg rejonów do ^{przyszłych} działań jego grup.dyw.rozp. i desantów. Stąd też w czynnościach organizacyjnych w zakresie rozpoznania na własnym terytorium uwzględnia się następujące czynniki:

- a/ Rozpoznanie winno być łączone z jednoczesnym osłanianiem, zabezpieczaniem i ochroną poszczególnych obiektów;
- b/ W miarę możliwości, przedsięwzięciom z zakresu rozpoznania winno obejmować się cały obszar kraju ze szczególnym uwzględnieniem rejonów i obiektów najbardziej czułych na oddziaływanie ze strony przeciwnika. W tym wypadku bierze się również pod uwagę fakt, że przeciwnik przenika do obiektów szczególnie ważnych z punktu widzenia obronności naszego państwa.
- c/ Jednym z niezwykle ważnych elementów organizacji rozpoznania w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa jest zachowanie w ścisłej tajemnicy wszystkich posunięć z dziedziny obrony i ochrony. W związku z tym w przedsięwzięciach dotyczących organizacji rozpoznania winny być uwzględnione elementy skrytego działania sił i środków, a także elementy mylenia i maskowania operacyjnego.

1. Rodzaje rozpoznania, ich charakterystyka i podstawowe zadania

Pamiętamy, że w zależności od wykonywanych zadań rozpoznanie dzieli się na strategiczne, operacyjne i taktyczne.

W zależności od posiadanych i wykorzystywanych sił i środków służących do wykonywania zadań rozpoznawczych przez poszczególne rodzaje sił zbrojnych, rozpoznanie dzieli się na naziemne, powietrzne, morskie i kosmiczne. Wymienione wyżej rodzaje rozpoznania mają zastosowanie zarówno w okresie pokoju, jak i w okresie zagrożenia, a także w toku działań wojennych.

W okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa jest prowadzone rozpoznanie strategiczne, operacyjne i taktyczne. Z punktu widzenia wykonywanych zadań oraz wykorzystania sił i środków prowadzone jest rozpoznanie naziemne, powietrzne i morskie. W warunkach naszego kraju nie ma możliwości prowadzenia rozpoznania kosmicznego. Tego rodzaju rozpoznanie jest

prowadzone przez naczelne dowództwo Armii Radzieckiej.

Nie ulega jednak wątpliwości, że najbardziej istotne dane z rozpoznania kosmicznego, mające wpływ na gotowość obronną naszego państwa są znane władzom politycznym i wojskowym Polski. Między innymi, posiadanie danych z rozpoznania kosmicznego jest związane z realizacją kolektywnych przedsięwzięć obronnych w ramach Układu Warszawskiego.

Do najbardziej rozwiniętych i aktywnie działających rodzajów rozpoznania organizowanych na szczeblu centralnym, w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa należą: rozpoznanie agenturalne - radioelektroniczne i powietrzne /wzdłuż granic państwowych/.

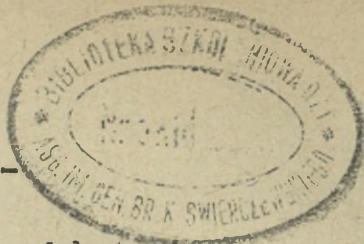
Ww. rodzaje rozpoznania wykonują szereg wspólnych zadań niezbędnych, zarówno dla potrzeb władz polityczno-społecznych, wojskowych jak i administracyjno-gospodarczych. Różnice między tymi rodzajami rozpoznania polegają na sposobach wykonywania zadań, które zostaną omówione w jednym z następujących rozdziałów.

Do głównych zadań rozpoznania agenturalnego /wywiadu strategicznego/ w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa należą:

- a/ Zdobywanie danych o wszelkiego rodzaju decyzjach i przedsięwzięciach politycznych, militarnych i ekonomicznych, wskazujących na przygotowywanie agresji, w tym:
- rodzaj, charakter i czas podejmowanych decyzji;
  - czas i sposób przekazywania decyzji do wykonawców;
  - czas i sposób realizacji podejmowanych decyzji na szczeblach centralnych;
  - stopień zaangażowania potencjału militarnego, w tym i sił zbrojnych w realizacji przedsięwzięć związanych z przygotowaniem agresji;
- b/ Wykrywanie rejonów rozmieszczenia zakładów atomowych oraz zdobywanie danych o ich wielkości, zdolności produkcyjnej, wydajności i rodzaju produkowanej broni masowego rażenia;
- c/ Rozpoznanie miejsc rozmieszczenia składów amunicji jądrowej i innej broni masowego rażenia, określając ich ilość, wielkość oraz rodzaj przechowywanych środków.

- d/ Wykrywanie rejonów rozmieszczenia, ilości i rodzaju środków przenoszenia broni masowego rażenia oraz śledzenie za ich przegrupowaniem.
- e/ Śledzenie pracy obiektów przemysłowych przeciwnika, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów produkujących dla potrzeb sił zbrojnych.
- f/ Zdobywanie i dostarczanie dokładnych danych o obiektach rozmieszczonych na terytorium przeciwnika, dla własnych uderzeń jądrowych.
- g/ Wykrywanie rejonów koncentracji odwodów strategicznych i operacyjnych przeciwnika, określanie ich siły, składu i numeracji oraz planowanych kierunków, a także sposobów przesunięć.
- h/ Zbieranie danych o uzbrojeniu i wyposażeniu sił zbrojnych przeciwnika oraz danych pozwalających na określenie gotowości i zdolności bojowej poszczególnych rodzajów sił zbrojnych rodzajów wojsk, a także związków operacyjnych i taktycznych.
- i/ Zdobywanie danych o systemie mobilizacyjnym, obowiązującym w siłach zbrojnych przeciwnika.
- j/ Wykrywanie wszelkiego rodzaju przedsięwzięć organizacyjno-mobilizacyjnych na terytorium przeciwnika, które są przeprowadzane wśród ludności cywilnej, w ramach przygotowywania ogółu społeczeństwa do wojny.
- k/ Zbieranie danych o nastrojach panujących w siłach zbrojnych i wśród ludności cywilnej, mających wpływ na stopień przygotowywania do działań wojennych przeciwnika.
- l/ Ustalanie na czas i określanie charakteru prac inżynierskich, związanych z przygotowaniem do działań wojennych przeciwnika w tym:
  - rozbudowy pasów min jądrowych;
  - umacnianiu rubieży ważniejszych przeszkód wodnych;
  - budowie schronów, podziemnych SD itp.

Wymieniliśmy tylko część zadań stojących przed rozpoznaniem agenturalnym, /wywiadem strategicznym/ w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa. Treść zadań i ich ilość może być różna w zależności od:

- ilości i rodzaju wiadomości zdobytych przez siły i środki wywiadu strategicznego, działającego w okresie poprzedzającym konflikt;
- okresu i stopnia zagrożenia naszego państwa ze strony przeciwnika przygotowującego agresję;
- możliwości działania własnych sił i środków agenturalnych na terenie przeciwnika, z punktu widzenia sytuacji agenturalnej, istniejącej w danym kraju;
- stopnia przygotowania sił i środków rozpoznania agenturalnego.

Rozpoznanie radioelektroniczne, jest drugim rodzajem rozpoznania, którego siły i środki działają czynnie, w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa. *w czasie wojny.*

Do głównych zadań stojących przed rozpoznaniem radioelektronicznym w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa należą:

- a/ Określanie rejonów rozmieszczenia dowództw i sztabów NATO na europejskim TW;
- b/ Ustalanie dyslokacji oddziałów i związków poszczególnych rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk przeciwnika;
- c/ Wykrywanie i rozpoznawanie istniejących systemów łączności, wykorzystywanych przez dowództwo NATO, dowództwa sił zbrojnych poszczególnych państw, dowództwa rodzajów wojsk oraz związków i oddziałów;
- d/ Ustalanie ilości i rodzaju środków radioelektronicznych wykorzystywanych do celów dowodzenia wojskami operacyjnymi i OTK przeciwnika oraz określanie parametrów taktyczno-technicznych tych środków.
- e/ Określanie sprawności istniejących systemów dowodzenia, ich przydatności i możliwości wykorzystania w okresie działań wojennych.
- f/ Wykrywanie sposobów wykorzystywania systemów dowodzenia okresu pokojowego podczas przeprowadzonych manewrów i ćwiczeń, wojskowych, zarówno na szczeblu NATO, jak również poszczególnych państw należących do tego paktu.

- g/ Wykrywanie rejonów rozmieszczenia stacjonarnych urządzeń radioelektronicznych wykorzystywanych przez dowództwa i sztaby wojskowe do celów dowodzenia.
- h/ Ustalanie sposobu i charakteru powiązań oraz zasad współpracy urządzeń radioelektronicznych przeznaczonych dla potrzeb sił zbrojnych z urządzeniami i środkami przeznaczonymi dla instytucji cywilnych.
- i/ Przechwytywanie wszelkiego rodzaju sygnałów alarmowych rozkazów i komend przekazywanych przy pomocy środków i urządzeń radioelektronicznych.
Szczególnie ważnym jest przechwytywanie sygnałów alarmowych oraz sygnałów kolejnych stopni gotowości bojowej przekazywanych przez dowództwa sił zbrojnych do oddziałów broni raketowej i lotnictwa.
- j/ Systematyczne rozpoznawanie ilości urządzeń radioelektronicznych, wykorzystywanych w systemie dowodzenia oraz wykrywanie na czas nowych środków, wprowadzanych do tych systemów.
- k/ Ustalanie zmian w rozmieszczeniu i charakterze pracy wykrytych urządzeń radioelektronicznych.
- l/ Wykrywanie okresów największego i najmniejszego nasilenia pracy środków i urządzeń radioelektronicznych, obsługujących dowództwa i sztaby sił zbrojnych oraz związków i oddziałów poszczególnych rodzajów wojsk przeciwnika.

Wspominaliśmy już, że rozpoznanie agenturalne i radioelektroniczne są czynnie i najbardziej aktywnie działającymi rodzajami rozpoznania w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa.

Zadania wykonywane przez te rodzaje rozpoznania są wykorzystywane przez kierownictwo państwowe i dowództwo wojskowe, w toku realizacji wszystkich przedsięwzięć dotyczących czasu i stopnia osiągnięcia gotowości obronnej. Do innych znanych w terminologii wojskowej rodzajów rozpoznania z punktu widzenia wykorzystywanych sił i środków należy zaliczyć rozpoznanie ogólnowojskowe prowadzone przez wojska OTK, np. pododdziały rozpoznawcze WOP. Działalność rozpoznawcza sił i środków rozpoznania WOP ma bardzo ważne znaczenie w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa.

2. Siły i środki rozpoznania, możliwości i zasady działania

Zbieranie wszelkich interesujących wiadomości o przeciwniku, a zwłaszcza o jego siłach zbrojnych, w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa należy do bardzo istotnych przedsięwzięć. Nie musimy udowadniać, że podejmowanie jakichkolwiek decyzji na skalę państwową, a dotyczących problematyki obronności musi być poprzedzone wszechstronną oceną sytuacji, w tym oceną możliwości działań przeciwnika. Podstawą do jak najbardziej wnikliwej oceny sytuacji jest dysponowanie odpowiednią ilością wiarygodnych wiadomości, czyli danych wywiadowczych, pochodzących zarówno ze źródeł oficjalnych jak i działalności własnych sił i środków rozpoznania. Do oficjalnych źródeł, przy pomocy których można zdobywać szereg wiadomości należą:

- agencje prasowe, radio i telewizja;
- placówki dyplomatyczne, konsulaty, biura handlowe, przedstawicielstwa naukowo-kulturalne, FAO, Czerwony Krzyż itp.;
- przedstawicielstwa i delegacje w ONZ i innych organizacjach międzynarodowych;
- komisje rozejmowe i kontrolne;
- rejsy, wycieczki itp.

Analiza rozwoju sytuacji oraz przebieg wydarzeń na arenie międzynarodowej w okresie ostatnich lat wskazuje na konieczność skrupulatnej analizy wszystkich wiadomości pochodzących ze źródeł oficjalnych. Mówiąc o ważności i konieczności analizy danych pochodzących z tych źródeł koniecznym jest zwrócenie uwagi na fakt, że źródła oficjalne nie mogą dostarczyć wszystkich wiadomości o przeciwniku. Wiele wiadomości oficjalnych nie jest zgodne z prawdą. Źródła oficjalne nie są również zdolne do ciągłego przekazywania wiadomości, ze względu na to, że ich działalność jest uzależniona od szeregu czynników. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- a/ Okresowe lub całkowite zaprzestanie pracy środków masowego przekazu. *- w okresie krytycznym /zagrożenia/*
- b/ Zawieszenie lub zerwanie stosunków dyplomatycznych między państwami i blokami.

c/ Rozwiązanie organizacji międzynarodowych lub okresowe przerwanie ich działalności.

d/ Ograniczenie lub całkowity brak możliwości utrzymania oficjalnych kontaktów na arenie międzynarodowej.

Wymienione wyżej i inne okoliczności wskazują, że podstawą do zapewnienia stałego posiadania wiadomości o przeciwniku są etatowe siły i środki rozpoznania, działające zarówno na terytorium przeciwnika, bez jego wiedzy i pozwolenia, a także siły i środki prowadzące działalność rozpoznawczą przy pomocy urządzeń technicznych rozmieszczonych na terytorium własnym.

W okresie osiągania gotowości obronnej państwa działalność rozpoznawczą prowadzą siły i środki okresu pokojowego. Należą do nich:

1. Aparat pracowników kadrowych wywiadu, działający na terytorium przeciwnika.
2. Siły i środki agenturalne zorganizowane na terytorium przeciwnika w różnych rejonach, obiektach i instytucjach.
3. Siły i środki rozpoznania radioelektronicznego - Sztabu Generalnego:
  - Głównego Inspektoratu (Zarząd) Szkolenia /dowództwo i Sztab Frontu/;
  - Okręgów wojskowych /Śląski i Pomorski OW - dowództwa i sztaby armii/;
  - rodzajów wojsk, w tym:
    - Dowództwo Wojsk Obrony Powietrznej Kraju;
    - Dowództwo Wojsk Lotniczych;
    - Szefostwo Obrony Przeciwlotniczej;
    - Dowództwo Marynarki Wojennej;
    - Szefostwo Wojsk Wewnętrznych.

Istnieje szereg okoliczności, które w pewnym sensie zmuszają do czynnego zaangażowania w pierwszej kolejności tylko wymienionych wyżej sił i środków rozpoznania do zdobywania wiadomości o interesującym nas przeciwniku.

Tego rodzaju okoliczności jest wiele i nie mamy możliwości na szersze ich omówienie. Zwracamy jedynie uwagę na niektóre z nich, a mianowicie:

- a/ Konieczność zapewnienia dużego zasięgu rozpoznania. Wynika to z potrzeby dopływu informacji z całego terytorium rozpoznawanego państwa lub grupy państw.
- b/ Potrzeba maskowania wszystkich lub zdecydowanej większości przedsięwzięć związanych z osiągnięciem gotowości obronnej z naszej strony. W związku z tym nie ma możliwości rozwijania sił i środków tych rodzajów rozpoznania, które mogą działać dopiero z chwilą rozpoczęcia działań wojennych. Jest to okoliczność związana z potrzebą wyrwania z rąk przeciwnika wszystkich argumentów, które nawet w jego pojęciu, mogłyby usprawiedliwiać wzmożenie przygotowań do planowanej agresji.
- c/ Konieczność przygotowywania i wprowadzenia do działań nowych sił i środków, modernizacji istniejących systemów rozpoznania, uzupełnienia stanów osobowych i składów organizacyjnych oddziałów i pododdziałów rozpoznawczych z równoczesną działalnością rozpoznawczą.
- d/ Potrzeba zapewnienia ciągłości w zdobywaniu i przekazywaniu takich informacji o przeciwniku, które z jednej strony są utrzymywane w ścisłej tajemnicy, a z drugiej - ich posiadanie ma dla nas duże znaczenie. Wiadomym jest, że wprowadzanie zupełnie nowych środków rozpoznania i przedwczesne uruchamianie nowych rodzajów rozpoznania może spowodować dodatkowe kłopoty organizacyjne nie dając porządanych rezultatów. Stąd też wydaje się, że w omawianym przez nas okresie jest najbardziej korzystnie i bezpiecznie wykorzystywać w pierwszej kolejności te siły i środki rozpoznania agenturalnego /wywiadu strategicznego/ i radioelektronicznego, które prowadziły rozpoznanie w okresie pokoju. Wprowadzenie nowych sił i środków rozpoznania oraz uruchomienie nowych systemów może mieć miejsce w końcowej fazie osiągania gotowości obronnej państwa lub w okresie bezpośredniego zagrożenia.

3. Systemy rozpoznania i podstawowe formy współdziałania

W celu należytego wykonania zadań stojących przed rozpoznaniem w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa zachodzi konieczność, aby posiadane siły i środki były wykorzystywane w jak najlepszy sposób. Szczególnie ważnym jest dobre rozeznanie co do możliwości działań sił i środków rozpoznania.

W świetle dotychczasowych założeń, w naszych warunkach poszczególne rodzaje rozpoznania wykorzystują posiadane siły i środki do działań w ramach jednolitego systemu kierowanego przez jeden organ centralny.

Siły i środki rozpoznania agenturalnego są wykorzystywane w jednym systemie, kierowanym przez Sztab Generalny. Jest to największy system, zarówno z punktu widzenia pracujących w nim sił i środków, jak również z punktu widzenia obszaru działań. System rozpoznania agenturalnego obejmuje niemal wszystkie państwa wchodzące w skład bloków militarnych, jak np. NATO, SEATO i CENTO. Bezpośrednie kierowanie wszystkimi siłami i środkami rozpoznania agenturalnego, które są zaangażowane do wykonywania zadań rozpoznawczych, byłoby zbyt uciążliwe i najprawdopodobniej mało skuteczne. W związku z tym, w ramach ogólnego systemu są zorganizowane podsystemy rozpoznania, które obejmują swoim zasięgiem pojedyncze państwa lub grupy rozpoznawanych państw. Każdy podsystem organizuje i prowadzi rozpoznanie zgodnie z ogólnym planem rozpoznania agenturalnego opracowanym przez Sztab Generalny. W ramach poszczególnych podsystemów istnieją odpowiednio zorganizowane zespoły /grupy/ sił i środków, które wykonują postawione im zadania. Ze względu na dobro pracy służbowej związanej z koniecznością zachowania ścisłej tajemnicy wojskowej, nie możemy skrócić omawiać zagadnień dotyczących organizacji i prowadzenia rozpoznania agenturalnego w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa.

Rozpoznanie radioelektroniczne jest kolejnym rodzajem rozpoznania organizowanym i prowadzonym w okresie pokoju, zagrożenia, osiągnięcia gotowości obronnej państwa oraz w toku działań wojennych.

W odróżnieniu od rozpoznania agenturalnego, którego formy organizacyjne, skład i sposoby działania nie mają podobnych do siebie, rozpoznanie radioelektroniczne opiera się na działaniu oddziałów i pododdziałów dysponujących dużą ilością sprzętu radioelektronicznego. Cechy szczególne sił i środków rozpoznania radioelektronicznego stwarzają możliwości rozpoznawania przeciwnika poprzez wykorzystanie właściwości taktyczno-technicznych urządzeń radioelektronicznych rozmieszczonych na własnym terytorium.

W naszych siłach zbrojnych istnieją oddziały i pododdziały rozpoznania radioelektronicznego, które z organizacyjnego punktu widzenia podlegają odpowiednim dowódcom rodzajów wojsk, głównemu inspektoratowi szkolenia lub dowódcom okręgów wojskowych. Kilka jednostek radioelektronicznych podlega bezpośrednio sztabowi generalnemu. Wszystkie istniejące oddziały i pododdziały rozpoznania radioelektronicznego mają określone przeznaczenie na wypadek konfliktu zbrojnego. Część z nich to jednostki typu stacjonarnego, a część to jednostki wojsk operacyjnych. *robą i wysłanych stanów*

W okresie *osiągania* gotowości obronnej państwa zachodzi potrzeba scentralizowanego prowadzenia rozpoznania radioelektronicznego, w celu pokrycia zasięgiem istniejących sił i środków terytorium państw NATO, baseny morskie oraz strefy powietrzne. Mimo dosyć dużej ilości sił i środków rozpoznania radioelektronicznego nie mamy możliwości prowadzenia rozpoznania wszystkich interesujących nas obiektów rozmieszczonych na terytorium potencjalnego przeciwnika. Zachodzi potrzeba skupienia wysiłków rozpoznania na najważniejszych kierunkach i obiektach. W tym celu uznano za słuszne zorganizowanie kilku systemów rozpoznania radioelektronicznego, z takim wyliczeniem, aby zapewnić maksymalny dopływ potrzebnych wiadomości o siłach zbrojnych, w tym o systemie dowodzenia, środkach masowego rażenia, dyslokacji wojsk, dowództw i sztabów wojskowych NATO i poszczególnych państw zachodnioeuropejskich.

Rozpoznanie radioelektroniczne w naszych siłach zbrojnych należy do stosunkowo nowego rodzaju rozpoznania. Nie wszystkie z istniejących oddziałów i pododdziałów są w stanie

przystąpić natychmiast do prowadzenia rozpoznania. Wiąże się to zarówno z problematyką wyposażenia, jak i wyszkolenia. Organizacja systemów rozpoznania radioelektronicznego w okresie osiągania gotowości obronnej państwa ma zatem jako jeden z celów, obok zdobywania wiadomości o potencjalnym przeciwniku, przyspieszyć tempo osiągania pełnej gotowości bojowej wszystkich posiadanych sił i środków.

Organizacja systemów rozpoznania radioelektronicznego polega na planowym rozmieszczeniu sił i środków rozpoznania na własnym terytorium z uwzględnieniem:

- konieczności skutecznego i ciągłego rozpoznania wybranych obiektów na terytorium przeciwnika;
- możliwości systematycznego uzupełniania sił i środków radioelektronicznych w toku wykonywania zadań;
- możliwości przejścia części lub całych systemów do działania na kierunkach przewidywanego użycia własnych związków operacyjnych frontu zewnętrznego na wypadek wojny;
- potrzeby przygotowania danych o systemach dowodzenia w siłach zbrojnych NATO ze szczególnym uwzględnieniem sił i środków Północnej i Centralnej Grupy Armii.

Działalność sił i środków rozpoznania radioelektronicznego, wykorzystywanych w ramach poszczególnych systemów, związana jest z koniecznością dostarczania danych dla potrzeb wojsk frontu zewnętrznego i wewnętrznego.

Na podstawie analizy sytuacji i oceny działalności państw NATO zakłada się, że w okresie bezpośredniego zagrożenia PRL rozpoznanie radioelektroniczne będzie /przez pewien czas/ jedynym rodzajem rozpoznania, które może najszybciej dostarczyć niezbędn^{ch} dan^{ych} o przeciwniku. W naszym pojęciu jest to niezwykle ważny problem, jeżeli uwzględnimy fakt, że przeciwnik rozpoczynając agresję będzie starał się działać z zaskoczenia. Takie są zresztą jego założenia strategiczne.

Dotychczasowe doświadczenia z działalności systemów rozpoznania radioelektronicznego wykazują, że bardzo ważnym elementem jest właściwie zorganizowane współdziałanie między siłami i środkami wewnątrz systemów oraz między poszczególnymi systemami.

Współdziałanie dotyczy m.in. takich zagadnień jak:

- wzajemna wymiana zdobytych wiadomości;
- szybkie przekazywanie zdobytych wiadomości /informacji/ do przełożonych;
- wymiana danych o sytuacji radioelektronicznej;
- maksymalne skracanie czasu opracowywania zdobytych informacji;
- wymiana informacji dotyczących danych taktyczno-technicznych, sposobów i czasu pracy rozpoznanych środków przeciwnika.

Współdziałanie wewnątrz systemów i między systemami odbywa się systematycznie przy pomocy technicznych środków łączności oraz okresowo poprzez różnego rodzaju odprawy i narady służbowe dowódców.

4. Planowanie rozpoznania i sposoby przekazywania zadań

Wspominaliśmy już, że wiodącą rolę w osiąganiu gotowości obronnej państwa odgrywa Ministerstwo Obrony Narodowej. Jest to organ odpowiedzialny przed kierownictwem partii i rządu za przygotowanie kraju do obrony oraz za inicjowanie całokształtu zamierzeń obronnych.

Kierowniczą rolę w zakresie organizacji i prowadzenia rozpoznania spełnia Sztab Generalny, który jest odpowiedzialny za organizację, planowanie i prowadzenie rozpoznania. Jest on głównym koordynatorem działalności rozpoznawczej we wszystkich etapach osiągania gotowości obronnej państwa. W związku z tym Sztab Generalny skupia w swych rękach całość przedsięwzięć dotyczących:

- prowadzenia rozpoznania tymi siłami i środkami, które mogą zdobywać wiadomości w toku realizacji ogólnopństwowych i militarnych przedsięwzięć związanych z osiąganiem gotowości obronnej;
- opracowywanie ogólnych, długoterminowych planów rozpoznania z uwzględnieniem potrzeb i możliwości prowadzenia rozpoznania;
- przygotowywania perspektywicznych planów osiągania pełnej gotowości bojowej sił i środków poszczególnych rodzajów rozpoznania;
- opracowywanie planów uzupełniania, szkolenia, a także stopniowego rozwijania oddziałów i pododdziałów rozpoznawczych w warunkach przewidywanych wariantów prowadzenia działań wojennych na froncie zewnętrznym i wewnętrznym.

Planowanie wszystkich przedsięwzięć dotyczących rozpoznania na szczeblu Sztabu Generalnego odbywa się przy współpracy dowództw rodzajów wojsk i Inspektoratu OTK. Jest to planowanie długoterminowe, obejmujące całość przedsięwzięć dotyczących rodzajów rozpoznania.

W chwili obecnej jest w toku realizacji ogólny plan rozpoznania obejmujący całokształt przedsięwzięć rozpoznawczych do roku 1970. Plan ten obejmuje między innymi:

- rodzaje rozpoznania działające czynnie w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa, oraz ramowy podział zadań;
- organizację i działalność rozpoznawczą oraz stopniową rozbudowę systemów rozpoznania radioelektronicznego;
- organizację, wprowadzanie nowego sprzętu, szkolenie i terminy osiągnięcia gotowości bojowej istniejących oddziałów i pododdziałów rozpoznawczych;
- organizację nowych jednostek rozpoznawczych.

Ogólny plan rozpoznania Sztabu Generalnego obejmuje również zakres i stopień odpowiedzialności dowódców rodzajów wojsk GISz, Inspektoratu OTK i dowódców OW za realizację poszczególnych przedsięwzięć w dziedzinie rozpoznania.

Wszyscy dowódcy i szefowie rodzajów wojsk opracowują okresowe plany rozpoznania, które po zatwierdzeniu przez Sztab Generalny stanowią podstawę do praktycznej działalności rozpoznawczej.

Praktyka wykazuje, że na szczeblu dowództw rodzajów wojsk, OW i jednostek bezpośrednio podporządkowanych Sztabowi Generalnemu najbardziej realne jest opracowywanie i realizacja rocznych planów rozpoznania. Niższe szczeble dowodzenia opracowują i realizują plany kwartalne lub miesięczne, w zależności od ilości i rodzaju posiadanych sił i środków rozpoznania.

Najbardziej rozwiniętym sposobem przekazywania zadań rozpoznawczych w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa na szczeblach centralnych jest przekazywanie pisemnych zarządzeń dla wykonawców. Dotyczy to przede wszystkim przekazywania zadań długoterminowych. Zadania dodatkowe lub wymagające natychmiastowego wykonania przekazywane są przy pomocy technicznych środków łączności /dalekopisy, telefony, radiostacje/.

Stosowane są również sposoby ustnego przekazywania zadań rozpoznawczych na odprawach i naradach służbowych, w czasie kontroli oddziałów, a także poprzez wzywianie podległych dowódców do przełożonych.

5. Rozwijanie sił i środków rozpoznania, sposoby dowodzenia

Pod pojęciem rozwinięcia sił i środków rozpoznania rozumiemy całość przedsięwzięć związanych z doprowadzeniem ich do pełnej gotowości bojowej, sprawnym przesunięciem w zaplanowane rejony i zorganizowanie^m odpowiednich zgrupowań, zdolnych do wykonywania zadań rozpoznawczych.

Analiza procesu osiągnięcia gotowości obronnej państwa, w tym również gotowości obronnej sił zbrojnych pozwala na stwierdzenie, że rozwijanie sił i środków rozpoznania wymaga szczegółowej analizy przeznaczenia i roli poszczególnych rodzajów rozpoznania.

Jeżeli zakładamy, że bezpośrednio przed rozpoczęciem agresji ze strony przeciwnika nasze terytorium będzie zagrożone przez grupy dywersyjno-rozpoznawcze, to oceniane przez nas najbardziej zagrożone obiekty i rejony muszą być odpowiednio rozpoznane i zabezpieczone. W tym wypadku istnieje konieczność posiadania z naszej strony odpowiednich sił i środków wykrywania, rozpoznania i zwalczania. W związku z tym posiadanie odpowiedniej ilości stale działających, rozmieszczonych w terenie sił i środków rozpoznania wojsk wewnętrznych i terytorialnych oraz terenowych oddziałów samoobrony staje się koniecznością.

Przewiduje się również, że terytorium PRL w pierwszych chwilach agresji będzie obiektem zmasowanych uderzeń przez konwencjonalne, lub jądrowe środki napadu powietrznego przeciwnika. Nic więc dziwnego, że w naszych założeniach strategiczno-obronnych skupia się główny wysiłek na utrzymywanie wojsk OPK i OPLot w najwyższym stopniu gotowości bojowej. W tej sytuacji staje się jasnym, że systemy rozpoznania zarówno wojsk OPK, jak i OPL muszą być stale utrzymywane w pełnej gotowości bojowej. Jednym słowem siły i środki tych rodzajów wojsk muszą być w pełni rozwinięte. Te same zasady dotyczą

sił i środków rozpoznania morskiego. Zdajemy sobie sprawę, że wybrzeże morskie naszego kraju jest zagrożone działalnością grup dywersyjno-rozpoznawczych, desantem powietrznym i morskim przeciwnika.

Znaczący odcinek naszego wybrzeża nie jest przygotowany do obrony. W wypadku agresji ze strony przeciwnika, w pierwszej kolejności zajdzie potrzeba organizacji obrony przez wojska frontu wewnętrznego /OTK/.

W związku z tym rozwinięcie sił i środków rozpoznania morskiego, powietrznego i naziemnego wzdłuż wybrzeża PRL jest konieczne przed rozpoczęciem działań wojennych tzn. w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa, w celu niedopuszczenia do zaskoczenia ze strony przeciwnika z kierunku północnego.

Zgodnie z dotychczasowymi założeniami, w wojskach OPK, OPL, WL główne zadania rozpoznawcze w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa wykonują rozwinięte siły i środki rozpoznania radioelektronicznego, działające w odpowiednio zorganizowanych systemach. W ramach ogólnego planu osiągnięcia gotowości obronnej państwa, istniejące systemy są systematycznie rozbudowywane. W siłach morskich, oprócz rozwiniętego, wzdłuż wybrzeża, systemu rozpoznania radioelektronicznego, jest prowadzone rozpoznanie nawodne i podwodne przez specjalne jednostki pływające.

W skrypcie nie zostały omówione zagadnienia wykorzystania sił i środków innych rodzajów rozpoznania, jak np. rozpoznania ogólnowojskowego i specjalistycznego. Wychodzimy z założenia, że większość sił i środków tych rodzajów rozpoznania będzie wykorzystywana do aktywnej działalności z chwilą rozpoczęcia konfliktu zbrojnego. Ich działalność jest ściśle związana z prowadzeniem walki przez oddziały i związki wojsk operacyjnych.

III. PROWADZENIE ROZPOZNANIA W OKRESIE OSIĄGANIA GOTOWOŚCI OBRONNEJ PAŃSTWA

1. Cechy szczególne działalności bojowej sił i środków rozpoznania

Działalność bojowa sił i środków rozpoznania jest to planowe, ciągłe i aktywne zbieranie wszelkich wiadomości o

przeciwniku i przekazywanie ich przełożonym. Niezależnie od sytuacji i warunków, w których znajdują się siły i środki prowadzące rozpoznanie, ich działalność jest inna od działalności bojowej wojsk operacyjnych i OTK. Umiejętność prowadzenia rozpoznania, w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa jest jedną z głównych i najważniejszych właściwości działania sił i środków rozpoznania. Tylko rozpoznanie może, jako pierwsze, dostarczyć wiadomości wskazujących na przygotowanie agresji przez przeciwnika. Zdajemy sobie sprawę, że sam fakt zdobycia i przekazywania odpowiednich danych o przeciwniku nie jest wystarczającym. Niezwykle ważnym jest czas zdobycia i przekazania wiadomości. Jest to druga ważna cecha działalności sił i środków rozpoznania, a jednocześnie miernik wartości rozpoznania. Praktyka wykazuje, że nawet najcenniejsze informacje z rozpoznania przekazane z minimalnym opóźnieniem tracą na swej ważności, a niejednokrotnie mogą wprowadzić w błąd podczas oceny rzeczywistych przedsięwzięć przeciwnika. Wspominaliśmy już, że osiągnięcie gotowości obronnej państwa obejmuje cały szereg trudnych i długotrwałych przedsięwzięć z dziedziny politycznej, militarnej, gospodarczej i naukowej. Wiele z zaplanowanych przedsięwzięć może być zmieniane, przyspieszane lub opóźniane.

Całość przedsięwzięć obronnych, realizowanych przez odpowiednie ogniwa państwowe i wojskowe wymaga ciągłego analizowania sytuacji wewnątrz państwa oraz ciągłej orientacji o działalności przeciwnika. Do tego celu jest potrzebna stale wzrastająca ilość wiadomości z rozpoznania. Dlatego twierdzimy, że kolejną cechą szczególną działalności sił i środków rozpoznania jest systematyczny wzrost aktywności. Rozpoznanie musi zdobywać coraz większą ilość wiadomości, zarówno z punktu widzenia treści, jak i rodzaju. Aktywność działania sił i środków rozpoznania jest bezwzględnie potrzebna w każdej sytuacji, tak w okresie pokoju, jak i podczas działań wojennych. Warto jednak zwrócić uwagę na szczególną potrzebę aktywności działania w okresie przygotowywania państwa do przeciwstawienia się agresji ze strony przeciwnika. Wiemy, że okres przygotowań wojennych stron ma cały szereg cech wspólnych. Dopóki nie

dojdzie do konfliktu zbrojnego, dopóty żadna ze stron nie ujawnia swych poczynań. Każde państwo utrzymuje swe rzeczywiste przedsięwzięcia w ścisłej tajemnicy. W naszym rozumieniu wszystkie siły i środki rozpoznania muszą działać w sposób zamaskowany, wnikając wszędzie, a przede wszystkim tam, gdzie istnieje potrzeba, nie dając przeciwnikowi żadnych oznak o swej działalności. Skrytość działania sił i środków rozpoznania stanowi jeszcze jedną cechę szczególną. Dotyczy ona zarówno tych sił i środków, które prowadzą rozpoznanie przeciwnika z własnego terytorium, jak i tych, które znajdują się na terenie rozpoznania państwa.

Działalność bojowa sił i środków rozpoznania, w omawianym przez nas okresie, rozwija się w warunkach, kiedy cały organizm państwowy, od władz centralnych poprzez siły zbrojne, instytucje, do pojedynczego obywatela włącznie, przygotowuje się do działań na wypadek wojny. Oznacza to, że całość sił i środków rozpoznania musi osiągnąć pełną gotowość bojową wcześniej od innych ogniw państwowych, w tym i od całości sił zbrojnych. Część z nich musi być ciągle w pełnej gotowości bojowej. Można zatem stwierdzić, że ciągła gotowość bojowa, to znaczy, ciągła gotowość do działania, stanowi kolejną cechę szczególną działalności sił i środków rozpoznania.

Zależność między zdolnością i gotowością bojową sił i środków rozpoznania przedstawia załącznik nr 2.

2. Zbieranie i opracowanie danych z rozpoznania

Wykorzystanie rezultatów działalności sił i środków rozpoznania należy do bardzo ważnych przedsięwzięć związanych z całokształtem pracy, w dziedzinie organizacji i prowadzenia rozpoznania. Jak wiadomo, w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa zachodzi uzasadniona potrzeba posiadania działających organów rozpoznania, zarówno na terytorium własnym, jak i na terytorium przeciwnika. Odległość sił i środków wykonujących zadania rozpoznawcze od instancji kierowniczych /przełożonych/ jest różnorodna i niejednokrotnie waha się w granicach setek, a nawet tysięcy kilometrów. W związku z tym istnieje problem umiejętnego, sprawnego i szybkiego zbierania zdobytych wiadomości. W naszych warunkach nie ma możliwości bezpośredniego

przekazywania wszystkich zdobytych informacji o przeciwniku bezpośrednio od wykonawcy do Sztabu Generalnego, jako najwyższego organu, zajmującego się zbieraniem, analizą, opracowaniem i wykorzystywaniem wszystkich wiadomości rozpoznawczych. W grę wchodzi nie tylko odległość działających organów rozpoznania, ale także różnorodność, ważność i przydatność zdobytych informacji.

W celu maksymalnego usprawnienia czynności, związanych ze zbieraniem zdobytych wiadomości o przeciwniku, są stosowane następujące zasady:

a/ Siły i środki rozpoznania działające na terytorium przeciwnika są zorganizowane w odpowiednie zespoły. Ilość, skład, zakres zadań i charakter działań zespołów uzależnia się od konkretnych potrzeb i możliwości. Całością sił i środków rozpoznania działających na terytorium przeciwnika kieruje Zarząd II Sztabu Generalnego.

b/ Zbieranie wiadomości od sił i środków rozpoznania działających na własnym terytorium odbywa się w różny sposób, w zależności od rodzaju wykonywanych zadań, czasu działania, rodzaju sił i środków, a także odległości wykonawców od przełożonych. W większości wypadków do wykonywania jednego lub grupy zadań jest zaangażowany zespół ludzi, który w swej działalności wykorzystuje rozpoznawcze urządzenia techniczne. Zespoły rozpoznawcze pracują w składzie odpowiednich systemów, kierowanych przez grupy i wydziały sztabów wojskowych, względnie instytucji. Do najważniejszych obowiązków ww. komórek należy bezpośrednie stawianie zadań, kierowanie pracą sił i środków rozpoznania, zbieranie, analiza i opracowanie zdobytych wiadomości oraz przekazywanie ich do wyższych przełożonych.

Do najbardziej rozwiniętych systemów rozpoznania na terytorium kraju, w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa, należą systemy radioelektroniczne. W ich skład wchodzi siły i środki rozpoznania i przeciwdziałania radioelektronicznego Sztabu Generalnego, Wojsk OPK, Wojsk OPLot, WL i Marynarki Wojennej, a także siły i środki rozpoznania r/el. GISZ i OW, WOP, WSW i MSW. W celu jak najskuteczniejszego wykorzystania

działalności systemów w okresie osiągania gotowości obronnej państwa, został zorganizowany w Sztabie Generalnym specjalny ośrodek koordynacyjny. W skład ośrodka wchodzi przedstawiciele jednostek, które posiadają wydzielone siły i środki rozpoznania do prowadzenia rozpoznania w istniejących systemach. Ośrodek koordynacyjny spełnia rolę bezpośredniego organu kierującego całością sił i środków pracujących w poszczególnych systemach. Do głównych zadań tego ośrodka należy m.in. systematyczne zbieranie wiadomości, ich analiza, uogólnianie i opracowywanie oraz ciągle informowanie przełożonych o aktualnej sytuacji, w siłach zbrojnych państw NATO. Ośrodek ma również prawo i obowiązek stawiania dodatkowych zadań dla poszczególnych systemów.

Głównym organem zajmującym się zbieraniem, analizą i opracowywaniem wszystkich wiadomości z rozpoznania jest Zarząd II Sztabu Generalnego, Jest to instytucja centralna, spełniająca kierowniczą rolę w zakresie organizacji, planowania i prowadzenia rozpoznania w okresie osiągania gotowości obronnej państwa, Do Zarządu II napływają wszystkie wiadomości z rozpoznania, które po dokładnej i ostatecznej analizie oraz opracowaniu są przekazywane najwyższym władzom państwowym i wojskowym. Zarząd II prowadzi również systematyczne informowanie dowódców i szefów rodzajów wojsk, a poprzez nich dowództwa związków operacyjnych i taktycznych o najaktualniejszej sytuacji w państwach NATO, w tym również o siłach zbrojnych rozpoznawanych państw.

ZAKOŃCZENIE

Obok wielu innych, niezwykle ważnych przedsięwzięć, podejmowanych przez władze polityczne, wojskowe i gospodarcze, w okresie osiągania gotowości obronnej państwa wiele uwagi poświęca się dokładnemu poznaniu rzeczywistych możliwości i zamiarów przeciwnika.

Istnieje potrzeba posiadania odpowiedniej ilości aktualnych danych o wszystkich przedsięwzięciach przeciwnika wskazujących na przygotowywanie agresji.

Konieczna jest dokładna znajomość sposobów zamierzonych działań przeciwnika, w tym również koncepcja wykorzystania przez niego posiadanych sił zbrojnych. Okoliczność ta

położeni

rzutuje na zadania, jakie stoją przed rozpoznaniem w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa.

Główną bazą działalności rozpoznawczej w okresie osiągnięcia gotowości obronnej państwa są siły i środki rozpoznania okresu pokojowego, zorganizowane w odpowiednie systemy, zarówno na terytorium własnym, jak i na terytorium przeciwnika.

Załączniki:

- nr 1 - System osiągnięcia gotowości obronnej państwa.
- nr 2 - Zależność między zdolnością i gotowością bojową sił i środków rozpoznania.

Literatura:

1. Podstawowe założenia systemu osiągnięcia gotowości obronnej państwa w poszczególnych okresach zagrożenia - Wyd. Sztabu Planowanie KOK - 1968 r.
  2. Koncepcje strategiczne i siły zbrojne NATO oraz problemy zagrożenia PRL - Wyd. i rok wyd. jak wyżej.
  3. Założenia strategiczno-obronne Polski Rzeczypospolitej Ludowej - Wyd. i rok wyd. jak wyżej.
  4. Instrukcja Rozpoznania Wojskowego szczebla operacyjnego Wyd. MON - 1962 r.
  5. Zbiór prac Akademii Sztabu Generalnego 3/24 - Wyd. ASG 1963 r.
  6. Obrona w czasach najnowszych Wyd. MON Bibl. PMW - 1961 r.
  7. Rozwijanie Wojsk Lądowych w Wojnie Współczesnej Wyd. MON Bibl. Wiedzy Wojskowej - 1967 r.
  8. Myśl Wojskowa nr 3 Wyd. 1964 r.
- W toku opracowania wykładu korzystano również z konsultacji w Sztabie Generalnym, GISz i Inspektoracie OTK.

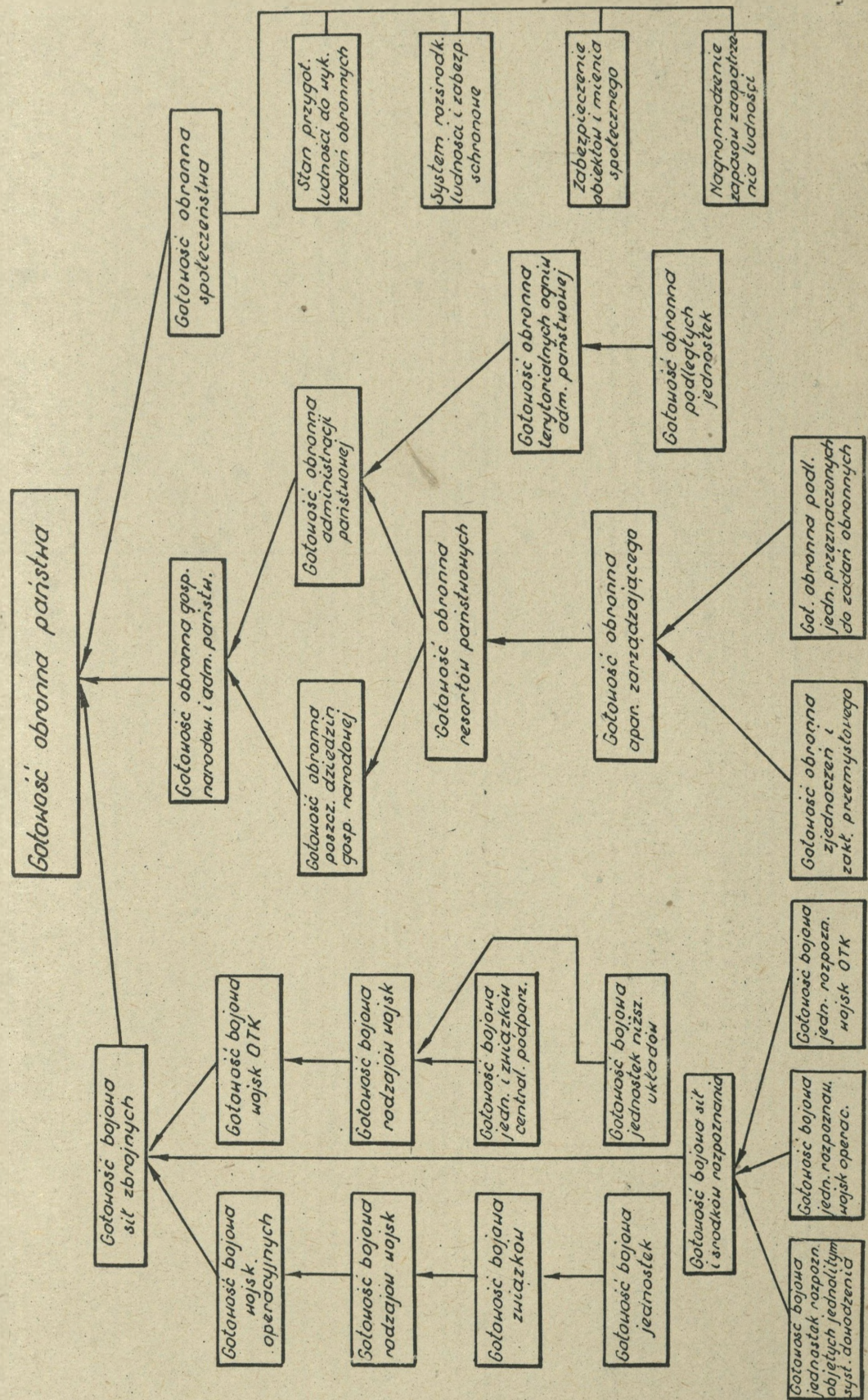
Odbito 100 egz.

Egz. nr 1-100 bibl. tajna
Wyk. ppłk DEBSKI
Druk. K.L.
Nr. ks. 0192/0481/WW
Kor. M.G.

OPRACOWAŁ
ADIUNKT KATEDRY RWIAO

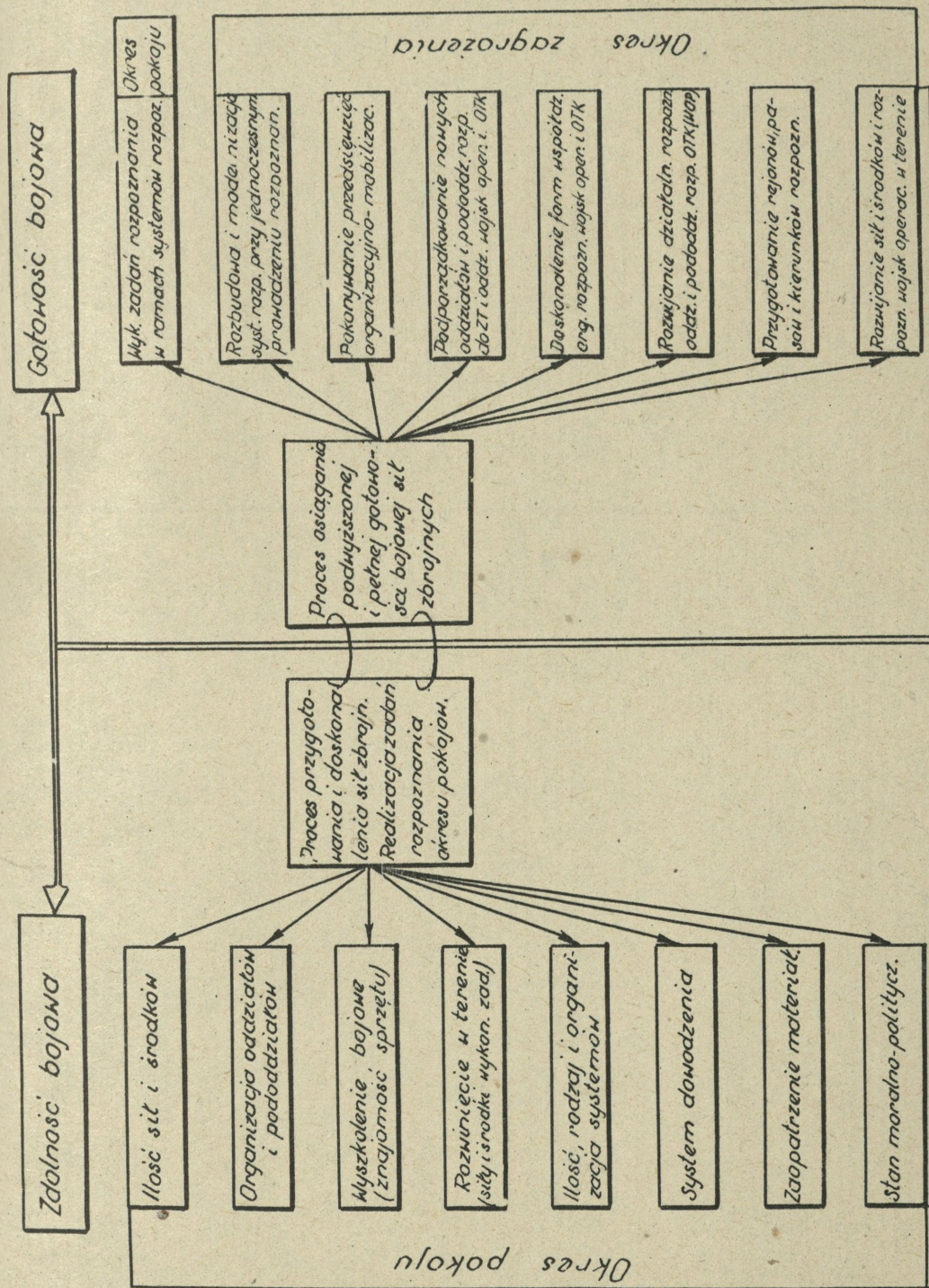
ppłk dypl. M. DEBSKI

SYSTEM OSIĄGANIA GOTOWOŚCI OBRONNEJ PAŃSTWA

ZHLEŻNOŚĆ MIĘDZY ZDOLNOŚCIĄ I GOTOWOŚCIĄ BOJOWĄ

SIL I ŚRODKÓW ROZPOZNANIA

144 w 100 szt.
144 w 100 szt.
M. post. 0482/100

